

Uppdrag i förening i Jönköping – förändringar över tid
En studie av åldersgruppen 13-19 år

Stig Elofsson

Abstrakt

I rapporten studeras hur andelen som har uppdrag totalt i styrelse, i arbetsgrupp eller som ledare förändrats bland medlemmar i förening, idrottsförening respektive annan förening än idrottsförening förändrats sedan 1994 och framåt. Flertalet av de som är med i annan förening än idrottsförening är med i religiös förening/kyrka, vissa i scouter eller någon kulturell förening. Materialet har hämtats från de slumpmässiga undersökningarna som Jönköping genomfört i årskurserna 7 och 9 i högstadiet och årskurs 2 i gymnasiet vart tredje år sedan 1994, där eleverna fått besvara en anonym enkät vid en lektion i skolan.

Resultaten visar att andelen som innehar uppdrag totalt sett ökat sedan 2006 inom idrottsförening medan förändringarna är mer begränsade inom annan förening. Andel som innehar styrelseuppdrag har både i idrottsförening och i annan förening minskat från början av perioden fram till 2006 men därefter ökat något. När det gäller andelen som är med i någon arbetsgrupp är det små förändringar inom idrottsförening medan denna andel har ökat i högstadiet samt bland killar i gymnasiet inom annan förening. Däremot finns här en minskning bland gymnasietjejer. Inom idrottsförening har andelen som arbetar som ledare ökat efter 2012 i högstadiet och bland killar i gymnasiet medan förändringarna är små bland gymnasietjejer. Inom annan förening tycks andelen som arbetar som ledare ökat svagt under perioden, mer framträdande bland killar i gymnasiet.

Matvanor och fysisk aktivitet spelar också en roll men denna är inte lika framträdande. Dåliga matvanor - oregelbundet intag av frukost, och middag, speciellt middag – har en klar separat inverkan. Barn och ungdomar som inte äter middag regelbundet har genomgående en sämre hälsosituation medan oregelbundet frukostätande främst tycks inverka på förekomst av psyko

Förord

Ung livsstil är ett forsknings- och utvärderingsprojekt som studerar ungas levnadsvanor och livsvillkor inom en rad områden samt preferenser inom fritid och kultur. Projektet är ett samarbete mellan ett femtontal kommuner i Sverige. Forskningsprojektet startade 1984 vid sociologiska institutionen på Stockholms universitet för att undersöka barns/ungdomars fritidsvanor och preferenser inom fritid. Sedan studien 2004/2005 i Stockholm har perspektivet vidgats och strävat efter att mer utförligt kunna beskriva och analysera barns/ungdomars livsvillkor. I första hand står dock fortfarande deras situation och preferenser på fritidsområdet i centrum för våra studier. Sedan år 2000 genomförs studier inom Ung livsstil också i grund- och gymnasiesärskolan (numera anpassad skola).

Dessa undersökningar ger ett viktigt underlag för att politiker skall kunna utforma en politik för barn- och ungdomar. Olika rapporter inom ung livsstil finns att ladda ned gratis på www.unglivstil.org Ung livsstil finns även på Facebook! Följ forskningsprojektet för att se de senaste resultaten www.facebook.com/unglivssil

Sollentuna 2024

Stig Elofsson Fil. Dr i statistik och docent i socialt arbete
E-post stig.elifsson1939@gmail.com

C författare

Innehållsförteckning

Inledning	1
Tidigare forskning	2
Material och metod	4
Undersökningsgruppen	4
Medlemskap i förening	6
Uppgifter om uppdrag	6
Statistisk metod	6
Förändringar över tid bland medlemmar i förening totalt.	7
Andel medlemmar i förening som har någon form av uppdrag	7
Andel medlemmar i förening som har styrelseuppdrag	8
Andel medlemmar i förening som har uppdrag i arbetsgrupp	9
Andel medlemmar i förening som arbetar som ledare	10
Förändringar över tid för idrottsförening	12
Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag	12
Andel medlemmar i idrottsförening som har styrelseuppdrag	13
Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag i arbetsgrupp	14
Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag som ledare	16
Förändringar över tid för annan förening än idrottsförening	18
Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag	18
Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har styrelseuppdrag	19
Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag i arbetsgrupp	20
Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag som ledare	21
Jämförelse med andra kommuner	23
Sammanfattning	26
Referenser	29

Inledning

Att ha uppdrag i förening kan ses som ett konkret uttryck på inflytande och delaktighet för barn och ungdomar som är med i förening. Ser vi till barn och ungdomar ses detta också som en fostran i demokrati. En intressant fråga är om det skett förändringar över tid. I Jönköping har undersökningar kring deltagande i förening och i vilken utsträckning barn/ungdomar har uppdrag av olika slag studerats vart tredje år sedan 1994 och framåt. Detta gör det möjligt att studera utvecklingen över mer än 25 år.

Bland barn och ungdomar domineras föreningsdeltagandet av idrottsförening men det finns också flera som är med i andra typer av föreningar. En rad studier visar att andelen barn/unga som har uppdrag skiljer sig mellan olika typer av föreningar. Denna andel är ofta mycket högre i politiska förbund och andra idéburna organisationer än t.ex. i idrottsförening. Detta innebär att jag vid sidan av analysen för föreningsdeltagare även kommer att analysera idrottsförening och andra typer av föreningar separat.

Tidigare forskning

En litteraturgenomgång tyder på att forskningen kring i vilken utsträckning barn och ungdomar har uppdrag i förening är begränsad. I en rapport som bygger på uppgifter bland mellan- och högstadieelever från Eskilstuna, Göteborg, Norrköping, Stockholm och Västerås som genomfördes 1985 konstateras att knappt hälften av ungdomarna som är med i idrottsförening någon gång under senaste året deltagit i något beslutande möte¹. På högstadiet har ungefär 20 % någon form av uppdrag. Jämför man med andra typer av föreningar kommer idrottsförening lägst. Högst kommer politiska ungdomsförbund och övriga idéinriktade föreningar (38 %). Endast ett fåtal av ungdomarna i idrottsförening hade uppdrag i styrelse eller arbetsgrupp, vilket är mycket lägre än bland medlemmar i politiska ungdomsförbund, andra idéinriktade föreningar och nykterhetsföreningar. I rapporten konstateras att det är vanligare att tjejer har uppdrag i idrottsförening liksom i andra föreningstyper utom politisk förening.

I en artikel från Svensk idrottsforskning från 1998 studerars formell och upplevd delaktighet bland ungdomar i idrottsförening². Materialet till rapporten har hämtats från undersökningar på mellan- och högstadiet i Stockholm år 1990/94) och i mellan-/högstadiet/gymnasiet i Jönköping 1997. I mellanstadiet är det cirka en sjättedel av medlemmarna i idrottsförening som har någon form av uppdrag, i högstadiet och gymnasiet något över 20 %. Både i högstadiet och gymnasiet är det vanligare att tjejer har uppdrag. Endast enstaka har uppdrag i styrelse eller arbetsgrupp, däremot fler som ledare. I mellanstadiet handlar det om mindre än 5 %, i högstadiet om något mer än fem procent och i gymnasiet om nästan 20 %. I bägge de två högre stadierna är det klart vanligare att tjejer har uppdrag som ledare.

Frågan kring hur många som har uppdrag har också studerats i rapporten *Segrar föreningslivet?*³ Materialet från denna studie har hämtats studier som genomförts under perioden 1985-2014 och omfattar svar från sammanlagt nästan 89 000 barn och ungdomar. Ser vi till perioden 2008-2014 är det få ungdomar som har styrelseuppdrag eller är med i någon arbetsgrupp. I högstadiet är däremot 6 % ledare och i gymnasiet 11 %. I bägge fallen är det vanligare att tjejer har detta. En analys av utvecklingen i Jönköping – från 1994 till 2012 – visar att andelen gymnasieelever som har styrelseuppdrag eller arbetar i någon arbetsgrupp/kommitté har minskat över tid. En liknande bild framträder även i andra kommuner där det är möjligt att följa utvecklingen. Även andelen som har uppdrag som ledare har minskat främst från år 1994 till år 2000.

I en sammanställning av resultat från undersökningen *Ung livsstil*, Malmö som genomfördes 2019 görs en mer fördjupad analys av hur många högstadie- respektive gymnasieelever som har uppdrag⁴. Resultaten visar att ungefär en femtedel av högstadie- och gymnasieeleverna har någon form av uppdrag i förening. Endast två procent har någon form av styrelseuppdrag, cirka fem procent är med i någon arbetsgrupp medan 10 % eller något fler arbetar som ledare eller tränare, något fler i gymnasiet än i högstadiet. Andelen högstadieelever som är med i någon arbetsgrupp liksom andelen som arbetat som ledare/tränare har ökat sedan 1996, däremot har det skett liten förändring när det gäller andelen som har styrelseuppdrag. Det är vanligare att tjejer innehar olika former av uppdrag – gäller även om man ser till idrottsförening. Det finns tendens till att det är mer vanligt att ungdomar med högre socioekonomisk bakgrund ha

¹ Blomdahl U. *Folkrörelser och folket*.

² Elofsson S. *Formell och upplevd delaktighet bland ungdomar i idrottsförening*.

³ Blomdahl m fl. *Segrar föreningslivet?*

⁴ Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K. *Ung livsstil Malmö 2021*.

sådan uppdrag. Det är ungefär lika vanligt att ungdomar med svensk och utländsk bakgrund har styrelseuppdrag, däremot är det vanligare att tjejer med svensk bakgrund på bägge stadierna och killar med svensk bakgrund i gymnasiet arbetar som ledare. Däremot är det vanligare att tjejer med utländsk bakgrund i högstadiet har uppdrag i arbetsgrupp/kommitté än tjejer med svensk bakgrund. I rapporten redovisas även uppgifter kring hur många av medlemmar i idrottsförening som innehar uppdrag i styrelse, i arbetsgrupp eller som ledare i Malmö och andra kommuner för högstadiet och gymnasiet⁵.

⁵ **Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K.** *Ung livsstil Malmö 2021*, sid 242-243.

Material och metod

Ung livsstil har sedan 1984 i en rad olika studier undersökt i vilken grad barn och ungdomar från olika socioekonomiska grupper har varit med i en idrottsförening, övrigt föreningsliv, gått på bibliotek, besökt fritidsgård, varit med i musikskolan/kulturskolan, varit fysiskt aktiva. Sedan 2004 finns även frågor kring barns/ungdomars hälsa och livskvalitet⁶.

Studierna har genomförts under lektionstid där eleverna fått besvara en anonym enkät som främst innefattar frågor med givna svarsalternativ. En anställd från idrotts-, kultur- eller fritidsförvaltningen eller motsvarande alternativt *Ung livsstil* har varit närvarande i klasserna när enkäten fylldes i. Denna person har också introducerat enkäten för eleverna och samlat in enkäterna efter att de fyllts i. Har eleverna haft problem vid ifyllandet av enkäten har denne och lärarna hjälpt till att lösa problemet.

Urvalet av undersökningsgrupper är slumpmässigt och utgår från uppgifter om samtliga elever - i såväl kommunala skolor som friskolor. Detta innebär att materialet ger en representativ bild av situationen för samtliga elever – dock ej de som går i anpassad skola⁷ - i kommunen.

I undersökningarna har tydligt markerats att det är frivilligt att besvara enkäten och att svaren är anonyma. För att garantera anonymiteten har dessa sedan direkt samlats in – utan att någon studerat svaren i de enskilda enkäterna- och flyttats till kultur- och fritidsförvaltningen eller annan plats. Där har sedan svaren på öppna frågor kodats och efter detta har enkäterna lästs in på data. Vi har också vid redovisningen av resultat varit noggranna med att inte redovisa några sådan där enskilda eller mindre grupper kan identifieras för att garantera anonymiteten.

Undersökningsgruppen

I samtliga fall har undersökningarna i högstadiet genomförts i klasserna 7 och 9 samt i gymnasiet i årskurs 2. Sammantaget har 15 791 elever från högstadiet samt gymnasiet besvarat enkäterna. Bortfallet består av elever som av olika skäl inte varit närvarande vid den lektion då enkäterna besvarades. I tabell 1 redovisas antalet svarande vid de olika undersökningstillfällena uppdelat efter kön och stadium.

⁶ Frågor kring upplevd livskvalitet finns redan med i undersökningarna från början på 1990-talet

⁷ I projektet *Ung livsstil* har även ett flertal studier gjorts bland särskoleelever. Resultat från dessa har presenterats i rapporterna Trygghed S, Elofsson S. **Skolerfarenheter och självskattad hälsa bland elever i särskolan**, Elofsson s, Blomdahl U. **Hälsa och livskvalitet hos ungdomar i särskolan**.

Tabell 1. Jönköping. Undersökningsgrupp. Antal svarande efter kön, stadium och undersökningsår.

Under- sök- ningsår	Högstadiet		Gymnasiet	
	Kil- lar	Tje- jer	Kil- lar	Tje- jer
1994	352	336	310	268
1997	370	343	314	285
2000	354	341	273	296
2003	579	523	351	328
2006	634	609	506	453
2009	551	574	551	503
2012	542	567	425	453
2015	608	589	586	536
2018	602	617	514	620
2021	597	617	593	579
Summa	5189	5116	4423	4051

I tabell B.1 i bilagan redovisas andel medlemmar i förening bland killar respektive tjejer vid olika undersökningstillfällena. Högstadietkillar är med i förening i störst utsträckning 1994 och 1997 än från 2009. Sedan undersökningen 2009 har det inte skett några större förändringar. Även högstadietjeferna är med i ungefär samma utsträckning sedan 2009. I gymnasiet har andelen medlemmar i förening minskat mer kontinuerligt under perioden. Ser vi till genomsnittet under perioden är knappt två tredjedelar av killarna i högstadiet och något mer än 60 procent av högstadietjeferna med i förening, I gymnasiet är det cirka 55 procent bland killarna och något mer än hälften av tjejerna som är med i förening totalt.

I tabell B.2 presenteras uppgifter kring hur många som är med i idrottsförening de olika åren. Andelen killar i högstadiet som är med i idrottsförening har förändrats relativt lite sedan 2009 men var klart högre åren 1994 och 1997. Bland högstadietjeferna har däremot andelen som är med i idrottsförening inte förändrats speciellt mycket. Killar i gymnasiet är under de senaste åren med i idrottsförening än vad som gällde 1994/97. Tjejerna i gymnasiet var med i idrottsförening i högre utsträckning åren 1994 till 2006 än senare. Efter 2006 är förändringarna ganska små. Ser vi till genomsnittet under perioden är något mer än 55 % av högstadietkillarna och ungefär 45 % av killarna i gymnasiet med i någon idrottsförening. Bland tjejerna handlar det om 45-50 % i högstadiet och ungefär en tredjedel i gymnasiet.

Hur ser då utvecklingen ut när det gäller medlemmar i annan förening än idrottsförening? Uppgifter om detta redovisas i tabell B.3 i bilagan. Det som bör noteras att det främst handlar om religiösa föreningar samt till viss del om scouter och kulturell förening. Deltagande i andra föreningar är mycket begränsat.

Både i högstadiet och gymnasiet ligger andelen medlemmar i annan förening än idrottsförening högre åren 1994 och 1997 än senare. Efter detta är förändringarna ganska begränsade. Ser vi till genomsnittet över perioden är cirka 15 procent av killar i högstadiet liksom i gymnasiet med i annan förening. Betydligt fler tjejer är med – något under en fjärdedel både i högstadiet och i gymnasiet.

Medlemskap i förening

Den fråga som använts för att avgöra om barn/ungdomar är med i idrottsförening lyder *Är du medlem i några föreningar klubbar, kyrkor?* (Om du är osäker om det är en förening du är med i när du utför din aktivitet så skriv ändå upp den här)

Nej Ja

Om ja, vilken/vilka föreningar eller klubbar är du med i, vad sysslar ni med för aktiviteter och hur aktiv är du?

Förening/Klubb	Aktivitet/idrottsgren	Hur många gånger <u>under de senaste 4 veckorna</u> har du deltagit i din/dina föreningars verksamhet (träning, tävling, möten, besök i klubblokalen osv)
1. #		

I de flesta fall anges fem alternativ

Eftersom många ungdomar tror att deltagande i till exempel vissa dansformer och att gå på gym är förening har de alternativ, som ungdomarna angivet i den öppna frågan, granskats av personer från ledningsgruppen för ”Ung livsstil” och personer med god kännedom om det lokala föreningslivet. De fall då det inte handlar om förening i traditionell mening har uteslutits. (Uppskattningsvis handlar det om cirka 10-15 procentenheter). För medlemmar i idrottsförening kodas även idrottsgrenar, vilka sammanfattas i lagidrott respektive individuell idrott. Gruppen av andra förening sammanfattas som annan förening än idrottsförening.

Uppgifter om uppdrag

I undersökningarna för högstadiet och gymnasiet har ungdomar som är med i förening fått ange om de har någon form av uppdrag i frågan *Har du uppdrag i någon förening/klubb?* I en följande fråga *Vilken form av uppdrag har du?* har ungdomarna kunnat markera om det är som ledare/tränare, att man hjälper till vid möten/tävling/träning, om man ingår i någon arbetsgrupp respektive om man är med i styrelse. Ungdomarna har här kunnat markera uppgifter för upp till två föreningar och i en följdfråga skriva ned vilken/vilka förening(ar) det handlar om. Uppgifterna om förening har kodats vilket gör det möjligt att t.ex. studera hur det ser ut inom idrottsföreningar. I analyserna nedan studeras inte frågan kring att hjälpa till vid möten/tävling/träning för att inte göra analyserna alltför omfattande och då det kan vara oklart om i vilken utsträckning detta kan kopplas till möjligheter att påverka.

Statistisk metod

Uppgifter kring hur många som har uppdrag – totalt, i styrelse, i arbetsgrupp eller som ledare – presenteras för medlemmar i förening totalt liksom i idrottsförening och i annan förening än idrottsförening presenteras i tabeller, där skillnaderna mellan kön testas med Fisher’s exakta test. Gruppen annan förening omfattar alla typer av förening utanför idrottsförening men bland ungdomarna dominerar medlemskap i kyrka/församling. En mindre grupp är med i annan kulturell förening eller scouter, medan endast enstaka är med i andra typer av föreningar. Uppdelningen mellan idrottsförening och annan förening har gjorts för att få en mer renodlad bild av hur det ser ut inom idrottsrörelsen som har en central plats när det gäller ungdomarnas föreningsdeltagande.

För att få en mer översiktlig bild av hur förändringar över tid ser ut presenteras uppgifterna även i diagram, där standardiserade β -koefficienter från linjära regression används som ett bidrag för att studera trendmässiga förändringar

Analyserna har gjorts i SPSS, version 29.

Förändringar över tid bland medlemmar i förening totalt.

Frågan kring uppdrag har funnits med i samtliga undersökningar sedan 1994, vilket gör att utvecklingen kan studeras under mer än 25 år.

Andel medlemmar i förening som har någon form av uppdrag

Låt oss börja med att studera hur många av de som är med förening som har någon form av uppdrag. I tabell 2 presenteras uppgifter om detta efter kön, stadium samt undersökningsår.

Tabell 2. Jönköping. Medlem i förening. Andel (%) som innehar uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	22	34	**	43	49	
1997	15	28	**	31	44	*
2000	13	30	**	34	40	
2003	20	34	**	34	46	*
2006	28	38	**	40	49	*
2009	24	26		28	46	**
2012	16	23	*	27	45	**
2015	23	33	**	29	44	**
2018	26	33	*	37	50	**
2021	35	40	+	40	37	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

För det första kan noteras att det nästan genomgående framträder tydliga könsskillnader. Tjejer har oftare uppdrag, detta gäller både i högstadiet och gymnasiet. Både bland killar och tjejer ökar andelen som har uppdrag med ökad ålder

Ser vi mer översiktligt till resultaten är det i högstadiet något över 20 % av killarna som har något uppdrag att jämföra med cirka en tredjedel bland tjejerna. I gymnasiet ökar denna andel till ungefär en tredjedel bland killar och cirka 45 % bland tjejer. Ökningen med åldern är relativt sett något högre bland killar vilket gör att de relativa könsskillnaderna är något mindre i gymnasiet.

För att göra bilden mer överblickbar presenteras värdena i diagram 1. Inför bedömningen av utvecklingen över tid har den linjära trenden analyserats med hjälp av linjär regression.

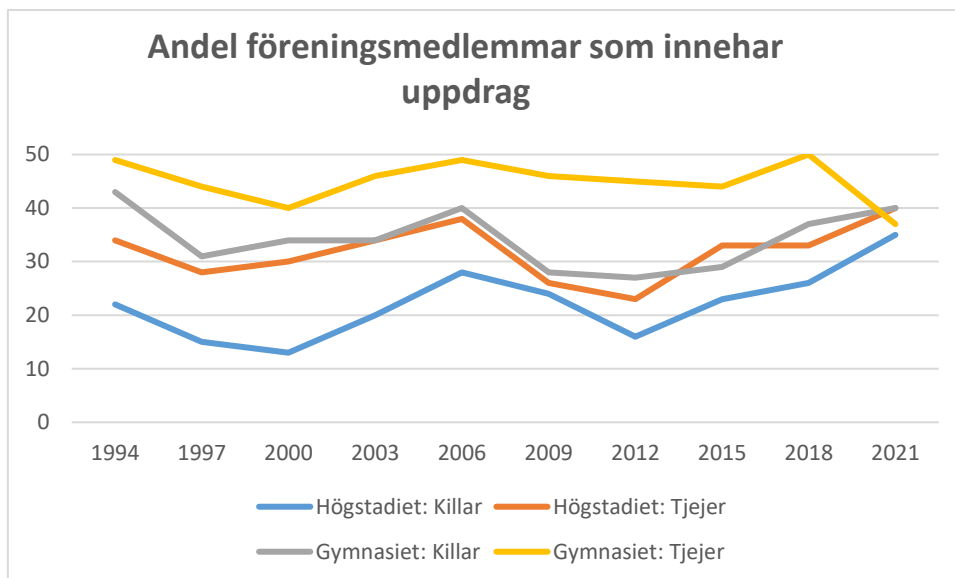

Diagram 1. Jönköping. Medlemmar i förening. Andel (%) som har uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Resultaten varierar en hel del mellan de olika åren men jämför vi hur det ser ut i dagsläget med hur det såg ut under 1990-talet är den mest framträdande förändringen att det har blivit fler bland högstadietkillarna som har uppdrag. Det finns också en tendens till att det i dagsläget är något fler bland högstadiet tjejerna som har uppdrag. Bland killar i gymnasiet har andelen som innehar uppdrag ökat sedan 2009, då den låg speciellt låg, och ligger nu på ungefär samma nivå som under 1990-talet. Bland gymnasiet tjejerna tycks förändringarna ha varit ganska begränsade om vi bortser från år 2021 där andelen är speciellt låg.

Andel medlemmar i förening som har styrelseuppdrag

Hur ser det då ut när det gäller andelen som har styrelseuppdrag? Här är det viktigt att notera att det under hela den studerade perioden endast är en begränsad andel som har sådana uppdrag.

Tabell 3. Jönköping. Medlem i förening. Andel (%) som innehar uppdrag i styrelse efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	5,5	7,5		14,0	18,6	
1997	3,4	8,6	*	14,8	21,3	
2000	3,5	6,2		16,2	10,1	
2003	1,3	3,0		7,4	8,0	
2006	1,7	2,4		8,6	5,4	
2009	1,8	1,8		5,2	6,6	
2012	1,8	2,7		7,1	10,9	
2015	4,2	4,0		6,7	10,9	
2018	2,9	5,2		9,4	13,2	
2021	5,8	5,0		7,1	6,1	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Allmänt sett är det en begränsad andel som innehar uppdrag i styrelse, i genomsnitt i högstadiet 3-4 %, i gymnasiet knappt tio procent. Ser vi till förekomst av signifikanta skillnader

framstår könsskillnaderna som ganska begränsade, men i flertalet fall är det dock något vanligare att tjejer har uppdrag i styrelse.

För att göra bilden mer överblickbar presenteras resultaten i ett diagram.

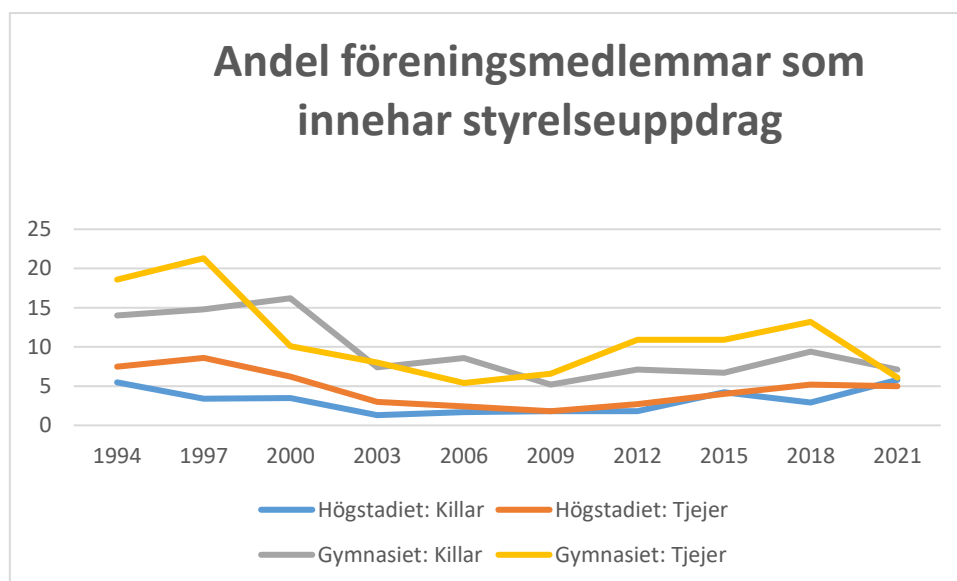

Diagram 3 Jönköping. Medlemmar i förening. Andel (%) som har styrelseuppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Det som är mest framträdande är att det bland gymnasieelever som är med i förening i dagsläget är klar färre som innehar styrelseuppdrag än vad som gällde i början av den studerade perioden. Ser vi till högstadiet tycks förändringarna vara ganska små bland killar medan det vissa tecken mot att det i nuläget är något färre bland tjejerna som har styrelseuppdrag. Utvecklingen är dock inte kontinuerlig. Först minskar andelen tjejer som har styrelseuppdrag fram till 2006, efter detta tycks det ha skett en svag ökning.

Andel medlemmar i förening som har uppdrag i arbetsgrupp

I nästa tabell redovisas uppgifter kring hur andelen som är med i någon arbetsgrupp förändrats från 1994 och framåt.

Tabell 4. Jönköping. Medlem i förening. Andel (%) som innehar uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	2,2	4,4		11,8	9,8	
1997	1,4	6,8	**	5,7	11,6	+
2000	4,3	9,8	*	4,6	17,4	**
2003	1,8	3,6		4,6	6,5	
2006	2,4	3,8		9,0	10,0	
2009	2,1	3,9		4,8	7,4	
2012	1,5	3,9	+	3,8	8,2	
2015	3,9	7,2	*	5,7	9,2	
2018	6,0	7,9		9,7	13,8	
2021	10,7	6,6	+	12,4	6,5	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Allmänt sett är det även få av föreningsmedlemmarna som har uppdrag i någon arbetsgrupp, något färre än de som har styrelseuppdrag. Det finns klara könsskillnader – även då det inte framträder några signifikanta skillnader – liksom en tydlig skillnad mellan de båda åldersgrupperna. Det är vanligare att tjejer har uppdrag i arbetsgrupp än att killar har det. Fler bland gymnasieungdomarna än bland högstadieungdomarna har sådana uppdrag. Bland killar i högstadiet är det i genomsnitt endast två procent som är med i någon arbetsgrupp, i gymnasiet ökar detta till nästan sex procent. Bland tjejer har knappt sex procent uppdrag i högstadiet, något som ökar till nästan tio procent i gymnasiet.

Värdena varierar avsevärt mellan de olika åren, varför uppgifterna presenteras i ett diagram för att göra dem mer överblickbara.

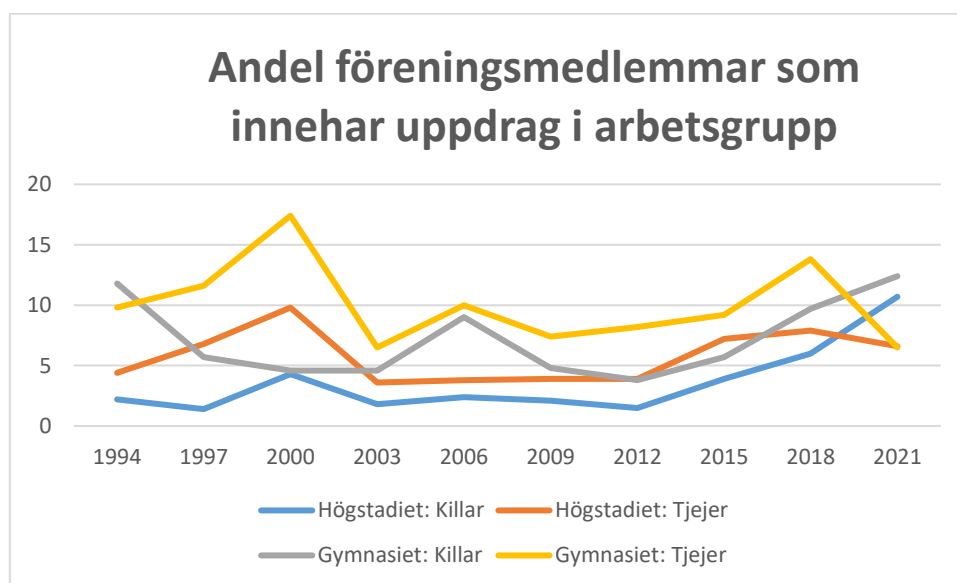

Diagram 4. Jönköping. Medlemmar i förening. Andel (%) som har uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår.

Det första man bör notera är att andelen som varit med i någon arbetsgrupp är speciellt hög bland tjejer år 2000. Bland killar har vi en tydlig ökning, speciellt sedan 2009/2012. Bland tjejer tycks däremot förändringarna vara ganska små från 2003, möjligen en svag ökning.

Andel medlemmar i förening som arbetar som ledare

I nästa tabell studeras andelen som arbetat som ledare, något som tjejer oftare gör.

Tabell 5. Jönköping. Medlem i förening. Andel (%) som innehar uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	6,3	12,8	*	18,3	26,2	+
1997	5,4	11,4	*	17,1	25,0	+
2000	5,1	12,0	**	15,0	19,5	
2003	4,2	13,2	**	13,4	20,1	+
2006	6,4	13,2	**	18,4	29,3	**
2009	7,3	12,8	*	11,2	25,1	**
2012	4,2	11,5	**	12,6	23,4	*
2015	10,9	16,3	+	16,6	24,7	+
2018	11,2	17,4	*	18,1	31,8	**
2021	10,7	19,5	**	22,4	26,4	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Det första vi kan notera är att det finns en mycket tydlig könsskillnad, tjejer har i klart högre utsträckning uppdrag som ledare, något som gäller både i högstadiet och gymnasiet. Om vi ser till genomsnittet (medianvärdet) är det bland killarna ungefär sex procent som har ledaruppdrag i högstadiet, en siffra som ökar till ungefär 17 % i gymnasiet. Bland tjejerna är det cirka 13 % i gymnasiet och ungefär en fjärdedel i gymnasiet som arbetar som ledare.

Liksom i de övriga fallen presenteras data i ett diagram för att göra dem mer överblickbara.

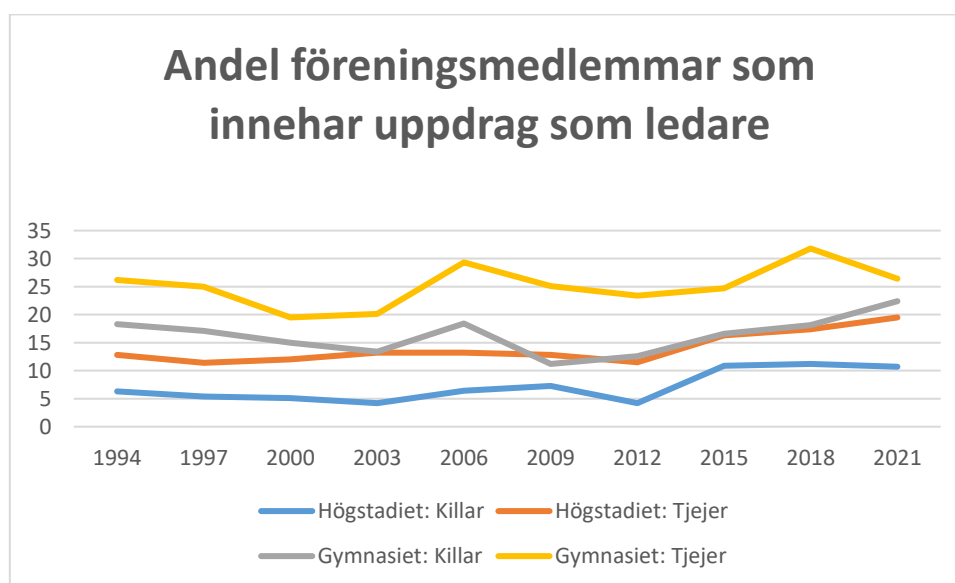

Diagram 5. Jönköping. Medlemmar i förening. Andel (%) som har uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår.

Ser vi till högstadiet har andelen som har ledaruppdrag klart ökat sedan början av perioden ganska likartat bland killar och tjejer. Bland killarna i gymnasiet tycks vi främst ha en nedgång från början av perioden fram till 2009, efter detta tycks det dock ha skett en ökning. Detta innebär att det för närvarande är fler som innehar uppdrag som ledare än vad som gällde under 1990-talet. Även bland gymnasietjjejerna varierar resultaten men andelen som ledaruppdrag är de senaste åren högre än vad som gällde under mitten av 1990-talet. Sammantaget pekar resultaten alltså mot att det är allt fler som blir ledare med starkast ökning i högstadiet.

Förändringar över tid för idrottsförening

Även om idrotten intar en stor plats i ungdomarnas föreningsliv är den inte totalt dominerande. Därför är det av speciellt intresse att studera om utvecklingen ser ut på samma sätt bland de som är med i idrottsförening som bland alla föreningsmedlemmar.

Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag

Vi börjar med att studera hur utveckling ser ut när det gäller hur många av medlemmarna i idrottsförening som innehar någon form av uppdrag.

Tabell 6. Jönköping. Medlem i idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	18	23	+	35	43	
1997	14	31	**	21	26	
2000	12	30	**	27	38	+
2003	20	32	**	28	41	*
2006	29	38	*	33	45	*
2009	22	27		24	38	**
2012	16	24	*	22	35	*
2015	21	34	**	25	41	**
2018	17	20		34	44	*
2021	34	43	*	40	31	+

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Liksom när det gäller förening totalt finns även i idrottsförening en klar könsskillnad, tjejer har uppdrag i större utsträckning. Både bland killar och tjejer sker en klar ökning från högstadiet till gymnasiet. Ser vi till genomsnitten (medianerna) är det ungefär 20 % av killar i högstadiet som har uppdrag, i gymnasiet ökar detta till 27-28 procent. Bland tjejerna handlar det om ungefär 30 % i högstadiet och knappt 40 % i gymnasiet. Jämför vi med hur det ser ut bland alla föreningsdeltagare ligger andelen som har uppdrag något lägre men skillnaden är inte stor.

Resultaten presenteras i ett diagram för att göra dem mer överblickbara.

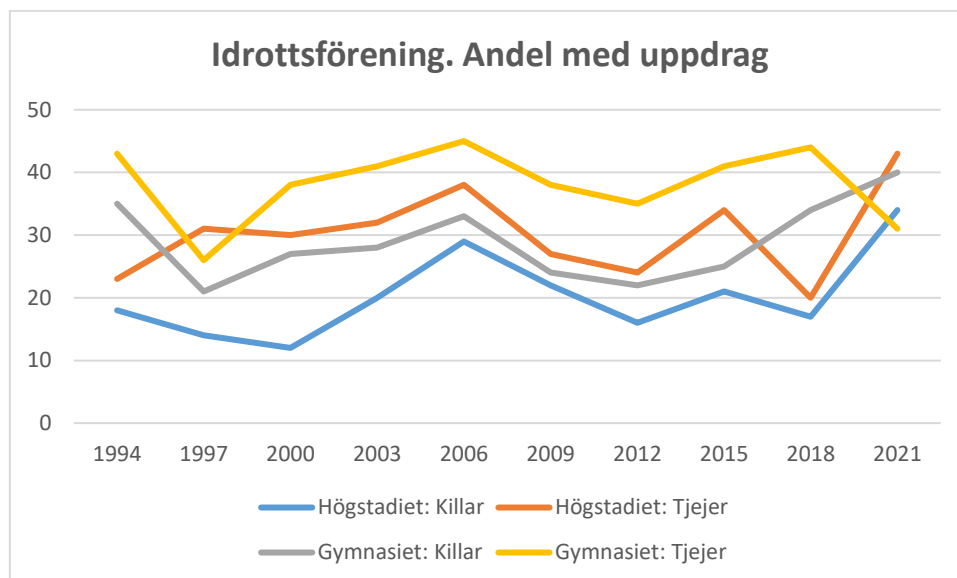

Diagram 6. Jönköping. Medlemmar i idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Allmänt gäller att värdena från 2006 ligger speciellt högt och att andelen som har någon form av uppdrag i de flesta fall har ökat i mer eller mindre utsträckning från slutet av 1990-talet fram till dess. Ser vi till utvecklingen efter detta tycks det i högstadiet skett en nedgång fram till 2018. Värden för 2021 ligger dock mycket högre och innebär att vi här har en högre andel som innehar någon form av uppdrag än vad som gällt någon gång tidigare. Bland killarna i gymnasiet minskar andelen som har uppdrag från 2006 till 2012, men efter detta har den ökat och ligger i de två senaste undersökningarna högre än vad de legat tidigare. Bland gymnasietjejerna är andelen som har uppdrag speciellt låg 2021 – liksom även 1997. Bortser vi från de avvikande värdena framstår förändringarna trots allt som ganska små.

Andel medlemmar i idrottsförening som har styrelseuppdrag

Frågan är i vilken utsträckning det skett förändringar när det gäller hur många av medlemmarna i idrottsförening som har styrelseuppdrag. Allmänt gäller att det endast är ett fåtal som har sådana.

Tabell 7. Jönköping. Medlem i idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag i styrelse efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	4,3	5,1		11,0	13,2	
1997	3,1	9,0	*	9,9	12,6	
2000	2,2	6,2	+	9,4	9,9	
2003	0,6	2,4	+	4,9	5,8	
2006	1,4	1,8		3,7	4,1	
2009	0,7	1,8		3,0	4,2	
2012	1,4	2,4		5,5	7,5	
2015	3,0	3,2		5,7	10,4	
2018	1,8	3,1		7,6	9,7	
2021	5,5	4,6		5,9	4,1	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Liksom när det gäller förening totalt finns tydliga skillnader både mellan kön och de båda åldersgrupperna. Det är vanligare att tjejer har styrelseuppdrag och detta är vanligare i gymnasiet än i högstadiet. Ser vi till genomsnittet har endast två procent av killarna uppdrag i högstadiet, något som ökar till knappt sex procent i gymnasiet. Bland tjejerna är det cirka tre procent i högstadiet, knappt nio procent som har styrelseuppdrag. Jämför vi med hur det ser ut för samtliga som är med i förening är andelen som har styrelseuppdrag lägre i idrottsförening.

I diagram 7 ges en mer överblickbar bild av resultaten.

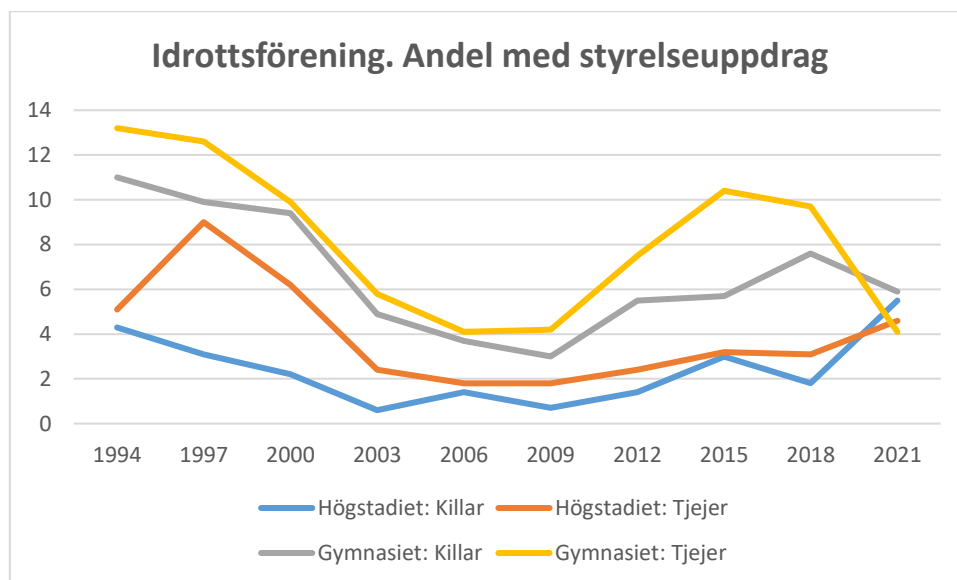

Diagram 7. Jönköping. Medlemmar i idrottsförening. Andel (%) som har styrelseuppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Det mest slående är de tydliga tecknen på en nedgång från början av perioden fram till 2006, sedan följt av en uppgång. Efter år 2006 tycks andelen som har styrelseuppdrag ökat men fortfarande är denna andel klart lägre än vad den var före år 2000. Sett ur detta långsiktiga perspektiv är det för närvarande färre ungdomar som har styrelseuppdrag, även om det finns tecken på en viss ökning efter 2006.

Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag i arbetsgrupp

Frågan är hur det ser ut när det gäller uppdrag i arbetsgrupp.

Tabell 8. Jönköping. Medlem i idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	1,7	3,0		9,3	7,8	
1997	1,5	6,5	*	3,8	6,7	
2000	4,0	9,6	*	5,0	15,8	**
2003	1,5	3,4		4,3	5,8	
2006	1,2	3,4		5,3	7,6	
2009	1,8	4,0		3,0	3,6	
2012	1,4	3,2		3,4	5,8	
2015	2,4	7,5	**	4,4	7,0	
2018	3,9	4,7		8,9	11,1	
2021	10,4	2,3	*	13,0	4,7	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Även andelen som har uppdrag i någon arbetsgrupp är liten. Liksom vi funnit så många gånger tidigare är det i de flesta fall vanligare att tjejer och vanligare i gymnasiet än i högstadiet. Ser vi till genomsnittet är det knappt två procent av killarna i högstadiet – knappt fem procent i gymnasiet – som är med i någon arbetsgrupp. Bland tjejerna handlar det om knappt fyra procent i högstadiet och nästan sju procent i gymnasiet. Jämför vi med hur det ser ut bland samtliga föreningsmedlemmar är det genomgående färre som har uppdrag i någon arbetsgrupp inom idrottsförening.

Låt oss liksom tidigare se hur bilden framträder i ett diagram.

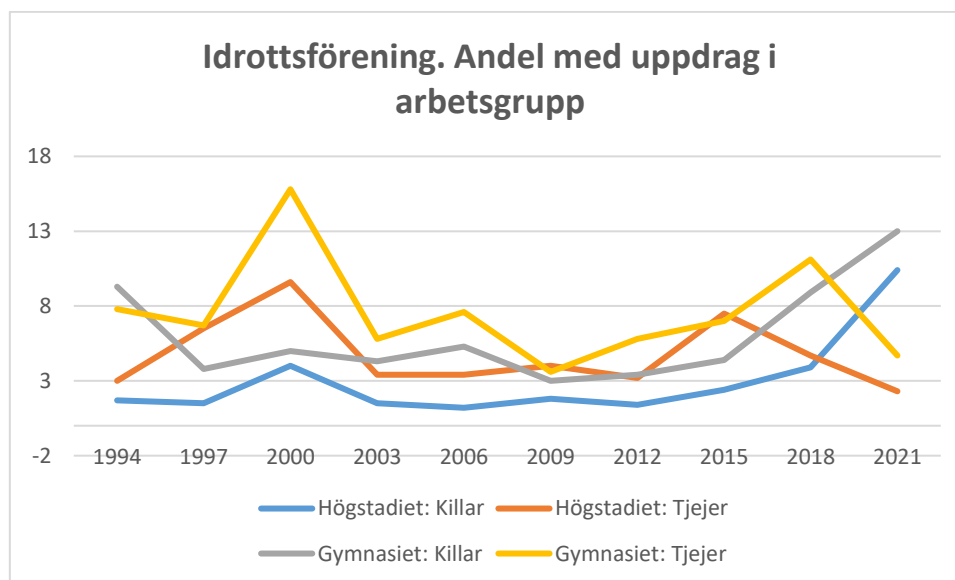

Diagram 8. Jönköping. Medlemmar i idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår.

Om vi bortser från de höga värdena – speciellt bland tjejer – som framträder i undersökningen från 2000 tycks det bland killar ha skett begränsade förändringar fram till 2015 men efter detta tycks det ha blivit fler som är med i arbetsgrupp. Bland tjejer varierar värdena avsevärt mellan de olika undersökningsåren och här är det mer tveksamt om det skett någon förändring.

Andel medlemmar i idrottsförening som har uppdrag som ledare

Liksom när det gäller förening totalt är det fler som arbetar som ledare än som har styrelseuppdrag eller är med i en arbetsgrupp. Det är också vanligare att tjejer är ledare, speciellt framträdande i högstadiet. Hur ser då utvecklingen ut över tid?

Tabell 9. Jönköping. Medlem i idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	4,8	8,6	*	13,4	20,2	
1997	5,0	11,6	*	11,5	14,4	
2000	4,0	11,2	**	12,9	20,8	
2003	3,3	11,0		9,9	16,7	+
2006	6,0	11,0	*	13,2	27,1	*
2009	5,3	12,5	**	8,9	18,6	**
2012	3,4	10,8	**	9,7	17,5	+
2015	9,6	3,6	*	15,7	20,9	
2018	7,4	10,7	*	16,9	27,1	*
2021	9,1	19,7	**	21,9	19,1	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Liksom i övrigt finns en tydlig könsskillnad, relativt sett störst i högstadiet. Tjejer har klart oftare uppdrag som ledare. Det sker också en mycket stor ökning från högstadiet till gymnasiet. Ser vi till genomsnittet är det ungefär fem procent bland killarna i högstadiet och 13 % i gymnasiet som har uppdrag som ledare i idrottsförening. Bland tjejerna är det något över tio procent i högstadiet och nästan 20 procent i gymnasiet. Bland tjejerna är detta klart lägre än i förening totalt.

Liksom tidigare presenteras data i ett diagram.

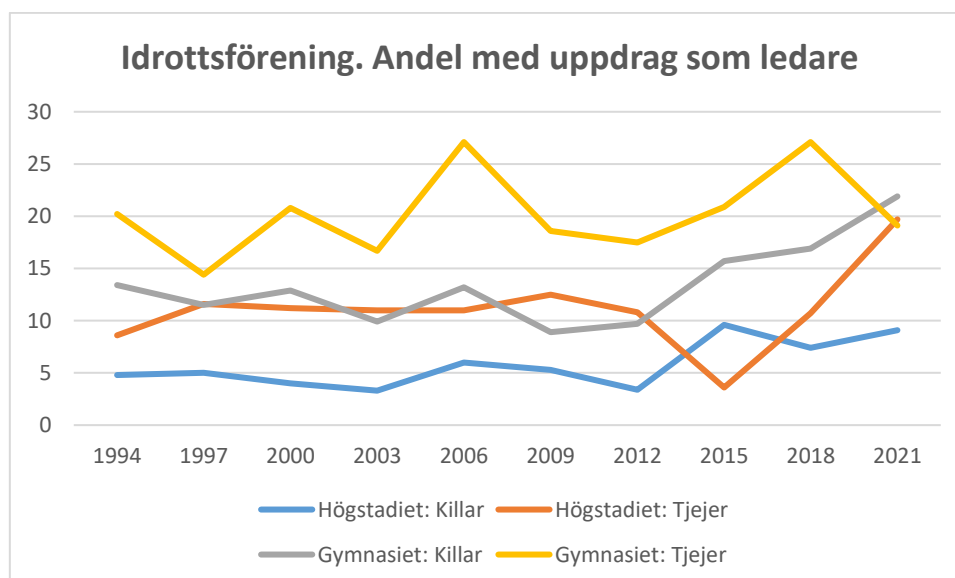

Diagram 9. Jönköping. Medlemmar i idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår.

Värdena varierar en del mellan de olika undersökningsåren, speciellt bland tjejerna men resultaten från den linjära regressionen – som ger en bild av den långsiktiga utvecklingen – pekar

mot att andelen som arbetar som ledare har minskat utom för högstadiekillar där andelen ökat något.

Ser vi till utvecklingen de senare åren – från 2012/15 och framåt tycks det genomgående ha blivit fler som arbetar som ledare, speciellt bland tjejer - både i högstadiet och gymnasiet.

Förändringar över tid för annan förening än idrottsförening

Gruppen av andra föreningar än idrottsförening är blandad. Om vi ser till vilka föreningar ungdomarna är med i dominerar kristna föreningar/kyrka men det är också en del som är med i någon kulturell förening eller scouterna. Endast enstaka är med i någon annan förening.

Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag

Låt oss börja med att se till hur många som har någon form av uppdrag. Allmänt gäller att det är vanligare att de som är med i annan förening har uppdrag än de som är med i idrottsförening.

Tabell 10. Jönköping. Medlem i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	40	46		63	62	
1997	31	29		46	56	
2000	26	37		66	48	+
2003	25	42	*	55	60	
2006	32	43	+	61	64	
2009	36	34		50	66	+
2012	25	30		40	63	**
2015	37	36		53	59	
2018	32	41		57	61	
2021	38	36		43	48	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Det är klart vanligare att de som är med i annan förening har uppdrag än de som är med i idrottsförening. I några fall finns könsskillnader – i dessa fall är det vanligare att tjejer har uppdrag – men ser man till den översiktliga bilden är könsskillnaderna inte speciellt framträdande. Däremot är det klart vanligare med uppdrag i gymnasiet än i högstadiet. Ser vi till genomsnittet är det omkring en tredjedel av killarna i högstadiet och cirka hälften i gymnasiet som har uppdrag. Bland tjejerna är det något fler än en tredjedel i högstadiet och cirka 60 % i gymnasiet.

Liksom tidigare presenteras uppgifterna i ett diagram för att de ska bli mer översiktliga.

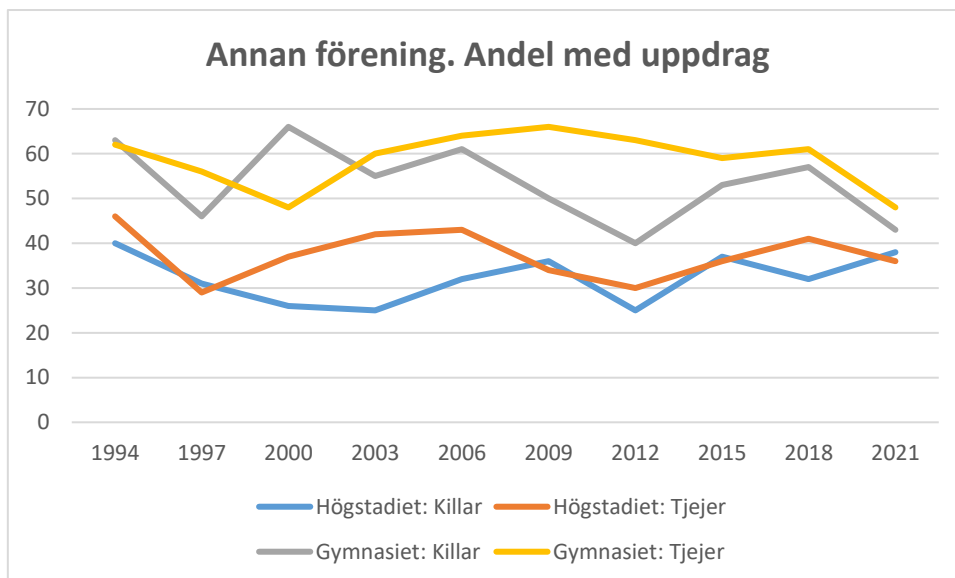

Diagram 10. Jönköping. Medlemmar i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Resultaten varierar en del mellan de olika åren men resultaten från linjära regressionerna tyder på att andelen som har uppdrag minskat bland killar i gymnasiet och till viss del även bland högstadietjejer. I de båda övriga fallen framstår förändringarna som ganska begränsade.

Hur ser det då ut när det gäller styrelseuppdrag. Detta är något som ungdomar som är med i annan förening än idrottsförening oftare har.

Tabell 11. Jönköping. Medlem i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag i styrelse efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	11,7	13,4		28,9	32,2	
1997	5,0	10,9		26,7	27,4	
2000	12,7	11,4		46,0	16,4	**
2003	5,9	6,8		18,4	14,3	
2006	3,8	3,0		21,1	7,5	*
2009	4,8	1,7		14,7	13,0	
2012	5,3	5,2		11,3	17,7	
2015	11,7	5,9		13,7	16,3	
2018	5,9	3,2		17,9	18,8	
2021	5,3	6,3		14,3	10,3	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Jämför vi med idrottsförening är det vanligare, speciellt i gymnasiet, att ungdomar som är med i annan förening är med i styrelse. Könsskillnaderna är små medan ålderskillnaderna är betydande. Ser vi till genomsnittet har ungefär fem procent i högstadiet och ungefär 17 % i gymnasiet uppdrag i styrelse.

Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har styrelseuppdrag

I diagram 11 ges en mer översiktlig bild av hur det ser ut.

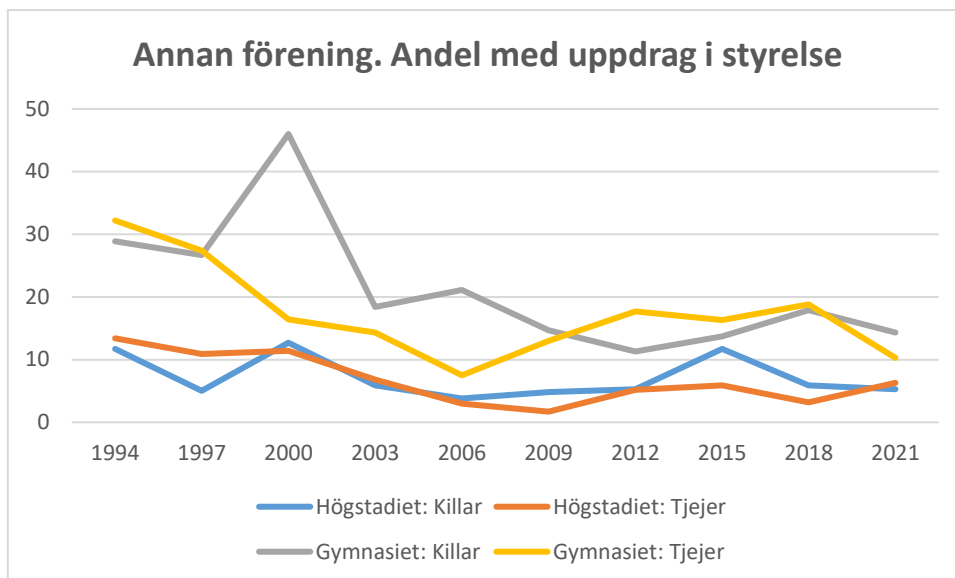

Diagram 11. Jönköping. Medlemmar i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som har styrelseuppdrag efter kön, stadium och undersökningsår.

Det som främst framträder är att andelen med styrelseuppdrag är klart högst under 1990-talet, efter detta är den lägre. Ser vi till utvecklingen från 2000/03 och framåt tycks förändringarna vara ganska små bland högstadieeleverna. Bland killar ligger andelen något högre 2003 och 2006 men tycks efter detta ha förändrats ganska lite. Bland gymnasietjejer finns först en kraftig nedgång från 1994 till 2006, därefter en svag uppgång. Alla dessa förändringar har främst lett till att skillnaderna mellan de båda stadierna har minskat.

Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag i arbetsgrupp

Hur ser det då ut när det gäller andelen som är med i någon arbetsgrupp?

Tabell 12. Jönköping. Medlem i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	2,6	4,5		16,5	15,6	
1997	3,8	6,9		5,6	16,7	*
2000	9,1	10,1		12,0	26,2	+
2003	4,7	4,2		7,9	10,7	
2006	6,6	6,1		18,4	15,9	
2009	6,7	6,9		11,8	15,0	
2012	2,6	6,7		4,8	10,4	
2015	9,0	5,9		11,8	11,3	
2018	14,1	11,0		16,7	19,4	
2021	11,7	11,1		14,3	10,3	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Ungdomar som är med i annan förening har oftare uppdrag i arbetsgrupp än de som är med i idrottsförening, men skillnaderna är mindre än när det gäller styrelseuppdrag. I många fall är det något vanligare att de som är med i annan förening än idrottsförening är med i någon sådan men skillnaderna är betydligt mindre än när det gäller styrelseuppdrag. Könsskillnaderna är relativt begränsade medan det finns en stor skillnad mellan högstadiet och gymnasiet. I

högstadiet är det nästan sju procent som är med i någon arbetsgrupp, i gymnasiet cirka 12 % bland killarna och ungefär 15 % bland tjejerna.

Resultaten presenteras i diagram 12 för att de skall bli lättare att överblicka.

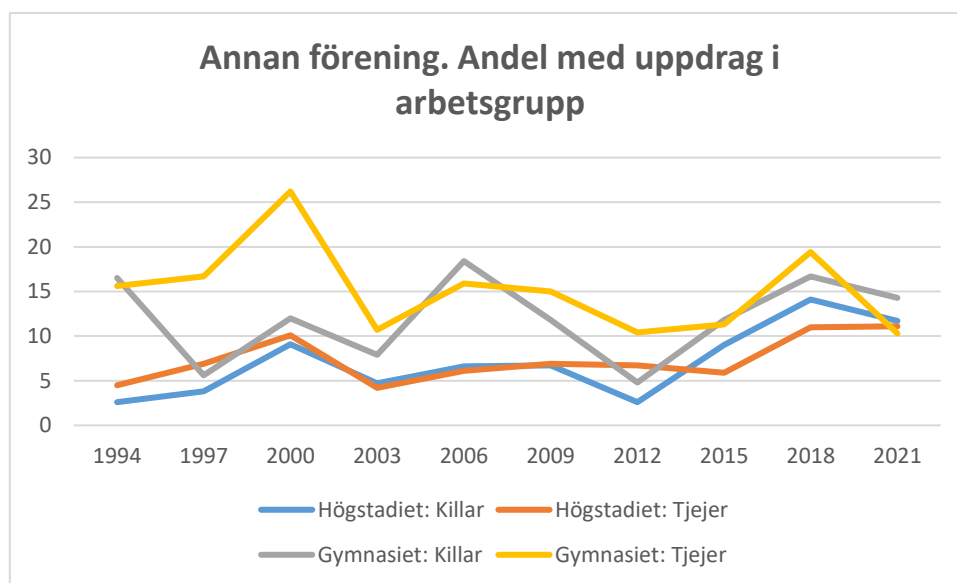

Diagram 12. Jönköping. Medlemmar i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag i arbetsgrupp efter kön, stadium och undersökningsår.

Resultaten från linjära regressionsanalyser pekar mot att andelen som är med i någon arbetsgrupp ökat bland killarna, speciellt i högstadiet, mindre i gymnasiet. Bland tjejer skiljer sig resultaten mellan de båda stadierna. I högstadiet har det skett en viss ökning medan vi i gymnasiet har en minskning.

Andel medlemmar i annan förening idrottsförening som har uppdrag som ledare

Hur är det då när det gäller ledaruppdrag som är mer vanligt?

Tabell 13. Jönköping. Medlem i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som innehar uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår

År	Högstadiet			Gymnasiet		
	Killar	Tjejer	Sign. nivå	Killar	Tjejer	Sign. nivå
1994	14,3	22,3		26,8	33,3	
1997	16,3	14,9		25,6	32,1	
2000	10,9	20,3		28,0	24,6	
2003	11,8	23,7	*	25,0	28,6	
2006	11,3	21,8	*	34,2	40,2	
2009	13,3	24,1	+	25,0	43,0	*
2012	13,2	19,4		21,0	32,3	
2015	18,9	23,7		31,4	37,5	
2018	15,3	25,3		34,5	42,9	
2021	18,1	20,1		29,6	38,3	

+ p<0.10; * p<0.05; ** p<0.01; *** p<0.001.

Det första man kan konstatera är att ungdomar i annan förening än idrottsförening om vi jämför med idrottsförening i mycket större utsträckning – ungefär dubbelt så ofta – har uppdrag som

ledare. Skillnaderna är något större bland killar än bland tjejer. Det finns en klar könsskillnad - det är vanligare att tjejer är ledare – liksom en stor åldersskillnad – det är mycket vanligare att gymnasieeleverna är ledare. Ser vi till genomsnittet är knappt femton procent av killarna i högstadiet ledare mot 27 % i gymnasiet. Bland tjejer är det 22 % i högstadiet och 35 % i gymnasiet.

Liksom tidigare – ett diagram.

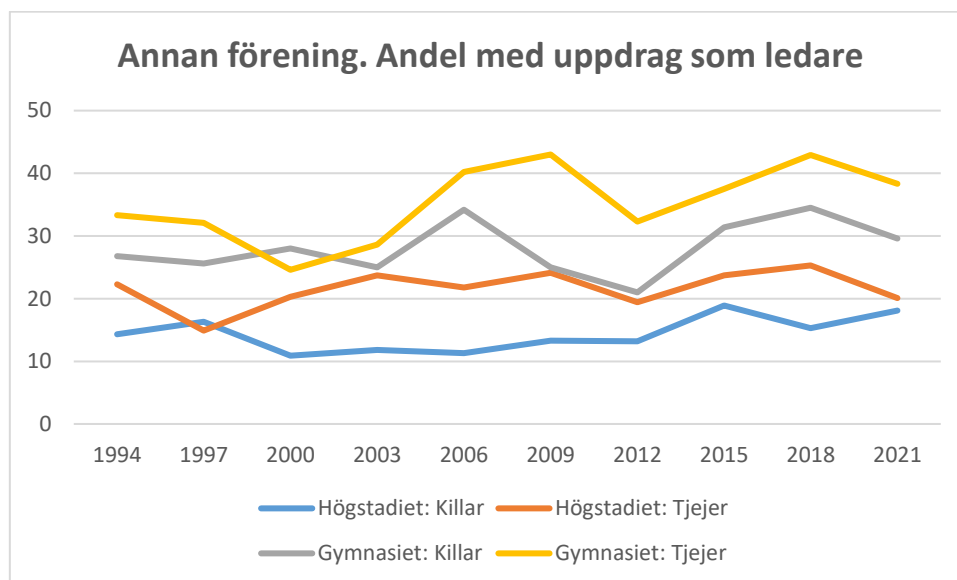

Diagram 13. Jönköping. Medlemmar i annan förening än idrottsförening. Andel (%) som har uppdrag som ledare efter kön, stadium och undersökningsår.

Även om värdena varierar finns det tydliga tecken på att det har blivit fler som har ledaruppdrag liksom när det gäller idrottsförening. Speciellt framträdande är ökningen bland gymnasietjejer.

Jämförelse med andra kommuner

Frågan kring uppdrag finns också med i undersökningar gjorda i andra kommuner. I tabell 14 nedan jämförs resultaten från Jönköping år 2021 med resultat från andra kommuner där undersökningar genomförts under de senaste åren. Resultaten i tabellerna har sorterats med utgångspunkt från hur många – sammantaget – som har uppdrag totalt sett, från lägst till högst värde.

Tabell 14. Medlemmar i förening. Andel som innehar uppdrag totalt samt andel som har uppdrag i styrelse, i arbetsgrupp respektive som ledare efter kön, stadium och kommun.

Stadium Kommun, år	Uppdrag totalt		Styrelse- uppdrag		Uppdrag i Arbetsgrupp		Ledare	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Högstadiet								
Täby, 2019	21	26	1,6	1,8	3,2	8,3	13,2	20,7
Värmdö, 2018/19	20	32	8,4	3,7	5,5	5,7	12,1	23,0
Heby, 2019	17	38	0,0	3,8	8,9	2,5	2,5	19,0
Askersund, 2019	19	37	0,0	1,4	1,7	5,5	10,3	24,7
Vallentuna, 2019	25	33	0,6	4,4	2,4	5,2	16,5	15,6
Eskilstuna, 2019/20	29	38	1,3	2,6	3,3	8,4	18,4	21,5
Lidingö, 2019	27	43	2,8	2,1	4,1	6,8	17,0	24,7
Malmö, 2019	31	41	3,1	4,5	7,3	9,6	15,8	25,9
Jönköping, 2021	35	40	5,8	5,0	10,7	6,6	10,7	19,5
<i>Median</i>	25	38	1,6	3,7	4,1	6,6	13,2	21,5
Gymnasiet								
Täby, 2019	35	40	4,8	4,5	6,4	10,1	27,8	28,8
Jönköping, 2021	40	37	7,1	6,1	12,4	6,5	22,4	26,4
Malmö, 2019	40	46	4,9	5,4	10,4	10,0	25,2	33,7

Resultaten pekar mot att andelen föreningsmedlemmar som i högstadiet innehar uppdrag i förening i Jönköping är relativt högt jämfört med hur det ser ut i andra kommuner. Detta gäller även om vi ser till hur många som har styrelseuppdrag eller är med i någon arbetsgrupp. Däremot ligger Jönköping något under genomsnittet om vi ser till hur många som har ledaruppdrag.

I gymnasiet – där endast jämförelser kan göras med Helsingborg och Malmö – är bilden delvis splittrad. Bland tjejerna är det relativt sett färre som har uppdrag totalt liksom uppdrag i styrelse eller arbetsgrupp medan det är relativt många som har sådant om man ser till killarna. Mot detta kan ställas att det i Jönköping är minst andel i gymnasiet som har uppdrag som ledare, speciellt om man ser till hur det ser ut i Malmö.

Frågan är hur det ser ut om vi koncentrerar oss till idrottsföreningar.

Tabell 15. Medlemmar i idrottsförening. Andel som innehar uppdrag totalt samt andel som har uppdrag i styrelse, i arbetsgrupp respektive som ledare efter kön, stadium och kommun.

	Uppdrag Totalt		Styrelse-uppdrag		Uppdrag i Arbetsgrupp		Ledare	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Högstadiet								
Eskilstuna	13	31	2,0	3,2	1,0	2,5	21,0	4,5
Täby	21	27	1,7	2,0	2,8	8,7	13,3	22,0
Värmdö	19	32	0,6	3,5	4,5	6,2	10,3	23,0
Vallentuna	27	32	0,6	5,6	2,6	4,5	17,5	16,7
Askersund	19	39	0,0	1,6	1,9	6,6	11,1	24,0
Heby	16	44	0,0	4,4	7,4	2,9	2,9	22,0
Malmö	31	43	2,5	4,2	7,3	9,4	16,5	28,3
Lidingö	27	47	2,4	2,3	13,8	7,0	17,2	27,3
Jönköping	34	43	5,5	4,6	10,4	5,3	9,1	19,7
<i>Median</i>	21	39	1,7	3,5	4,5	6,2	13,3	22,0
Gymnasiet								
Malmö	37	45	1,2	5,6	8,6	8,0	24,0	35,3
Täby	33	38	1,7	3,6	4,7	6,4	27,3	28,6
Jönköping	40	31	5,9	4,1	13,0	4,7	21,9	19,1

Resultaten är likartade även om vi endast studerar medlemmar från högstadiet som är med i idrottsförening. Relativt sett är det många i Jönköping bland de som är med i idrottsförening som har uppdrag totalt sett liksom i styrelse eller arbetsgrupp. Däremot är det färre, speciellt bland killar, som har uppdrag som ledare. En förklaring till att det ser så lika ut är troligen att idrotten intar en mer eller mindre dominerande plats i ungdomars föreningsliv.

Ser vi till gymnasiet är det relativt få i Jönköping bland tjejerna som har uppdrag totalt sett: Det är också – både bland killar och tjejer – relativt få som arbetar som ledare. Mot detta kan ställas att de relativt sett är många bland killarna som har uppdrag totalt, styrelseuppdrag eller uppdrag i arbetsgrupp.

Frågan är hur det ser ut om vi koncentrerar oss till andra föreningar än idrottsförening. Ser vi till vilka föreningar som ungdomarna är med i handlar det - liksom i Jönköping – främst om religiös förening/kyrka samt i mindre utsträckning om scouter och kulturell förening.

Tabell 16. Medlemmar i annan förening än idrottsförening. Andel som innehar uppdrag totalt samt andel som har uppdrag i styrelse, i arbetsgrupp respektive som ledare efter kön, stadium och kommun.

	Uppdrag Totalt		Styrelse-uppdrag		Uppdrag i Arbetsgrupp		Ledare	
	P	F	P	F	P	F	P	F
Högstadiet								
Heby #	17	17	0,0	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0
Täby	35	19	6,9	0,0	10,3	7,9	31,0	15,8
Vallentuna	20	44	0,0	2,6	0,0	5,1	16,7	23,1
Eskilstuna	40	34	3,3	5,3	9,4	11,8	30,2	23,7
Värmdö	44	45	17,4	5,3	17,4	5,3	25,1	31,6
Jönköping	38	36	5,3	6,3	11,7	11,1	18,1	20,3
Malmö	37	38	11,1	8,1	7,4	12,5	18,5	22,1
Lidingö	43	35	14,3	0,0	14,3	8,1	25,0	18,9
<i>Median</i>	38	37	6,1	3,6	11,0	8,0	21,8	21,2
Gymnasiet								
Malmö	62	56	20,0	7,8	18,3	17,5	36,7	69,8
Täby	52	51	14,5	8,6	12,9	17,3	38,7	32,1
Jönköping	43	48	14,3	10,3	14,3	10,3	29,6	38,3

Endast 12 killar och 17 tjejer.

Resultaten ser något olika ut i högstadiet för killar och tjejer. Bland killarna ligger Jönköping lågt när det gäller uppdrag i styrelse och uppdrag som ledare. Mot detta kan ställas att det är bland tjejerna är relativt många i Jönköping som har uppdrag i styrelse eller i arbetsgrupp.

I gymnasiet ligger Jönköping lågt bland tjejer när det gäller uppdrag totalt, som ledare och i arbetsgrupp, Däremot ligger man bland killar högt när det gäller uppdrag totalt samt uppdrag i styrelse och i arbetsgrupp.

Sammanfattning

Syften med rapporten är att studera hur många av föreningsmedlemmarna som har uppdrag i sin förening samt hur många som har styrelseuppdrag, uppdrag i arbetsgrupp eller arbetar som ledare och hur detta förändrats sedan den första studien år 1994. Uppgifterna har hämtas från en fråga där högstadie- och gymnasieelever fått ange om de har uppdrag samt om de har de olika formerna av uppdrag. I en öppen fråga har de också fått uppge vilken förening det handlar om. Svar från denna öppna fråga har därefter kodats vilket gör att det är möjligt att separat studera idrottsförening och annan förening än idrottsförening.

Materialet till rapporten har hämtats från undersökning som Jönköping genomfört vart tredje år sedan 1994 och utgår i varje undersökning av ett slumpmässigt urval av samtliga elever i årskurs 7 och 9 i högstadiet samt årskurs 2 i gymnasiet. Undersökningarna har genomförts under en lektion i skolan och har i genomsnitt en svarsfrekvens som ligger något över 80 procent. Bortfallet består nästan enbart av elever som var frånvarande vid den lektion då enkäten besvarades.

I rapporten studeras dels hur det ser ut bland alla som är med i förening men också hur det ser ut medlemmar i idrottsförening och bland alla som är medlemmar i annan typ av förening separat. När det gäller deltagandet i dessa båda typer av föreningar dominerar idrottsförening men det finns också ett flertal som är med i annan förening.

Andelen ungdomar som är med i förening är i dagsläget lägre än vad det var i slutet på 1990-talet med en kraftigast nedgång fram till år 2000, efter detta mindre. Detta gäller oberoende av kön och ålder. Fram till 2000 var det vanligare att killar var med i förening men efter detta är könsskillnaderna ganska begränsade. Allmänt gäller att andelen som är med i förening är lägre i gymnasiet än i högstadiet.

Förändringarna över tid är likartade när det gäller deltagande i idrottsförening, kanske inte så förvånande med tanke på att idrotten intar en ganska dominerande plats. Här gäller dock genomgående att deltagandet är högre bland killar och skillnaden mellan de båda stadierna är större. Ser vi till dagsläget är i högstadiet 55 % av killarna och ungefär 47 % av tjejerna med i någon idrottsförening. I gymnasiet handlar det om cirka 40 % bland killarna och knappt en tredjedel bland tjejerna.

Mönstret ser delvis annorlunda ut när det gäller annan förening än idrottsförening, vilket främst handlar om deltagande i religiös förening/kyrka, i viss utsträckning även om scouter och kulturell förening. Även här är det färre som är medlemmar i dagsläget än vad det var i slutet på 1990-talet. Däremot är det fler bland tjejer som är med i någon sådan förening och skillnaden mellan de båda stadierna är liten.

Då man studerar förekomst av uppdrag framträder fler skillnader mellan idrottsförening och annan förening, något som motiverar att dessa studeras separat.

Låt oss börja med att se till hur många som har någon form av uppdrag. Allmänt gäller att det är vanligare att medlemmar i annan förening än idrottsförening har uppdrag än medlemmar i idrottsförening. I bägge fallen finns köns- och åldersskillnader, dock mer framträdande för idrottsförening. Det är vanligare att tjejer har uppdrag och det är klar vanligare med uppdrag i gymnasiet än i högstadiet. Genomsnittet (medianvärdena) för hela materialet ser ut på följande sätt.

Andel som har någon former av uppdrag i idrottsförening respektive annan förening – medianer – efter kön och stadium.

Stadium	Idrottsförening		Annan förening	
	P	F	P	F
Uppdrag totalt				
Högstadiet	19	31	32	37
Gymnasiet	28	40	54	61

Ser vi till utvecklingen över tid tycks andelen som har uppdrag inom idrottsförening ha ökat bland killar medan förändringarna – men med stora variationer mellan de olika undersökningsåren – är mer begränsade bland tjejer. När det gäller annan förening än idrottsförening framstår förändringarna som ganska begränsade. Det mest framträdande tycks alltså vara att det över tid har blivit fler bland killar som är med i idrottsförening som har någon form av uppdrag.

Andelen som har styrelseuppdrag är begränsad, i idrottsförening handlar det endast om någon enstaka procent, i annan förening om något fler. Inte speciellt förvånande är detta vanligare i gymnasiet än i högstadiet både i idrottsförening och annan förening. I idrottsförening är det något vanligare att tjejer har styrelseuppdrag medan könsskillnaden är begränsad inom annan förening. Ser vi till genomsnittet (medianerna) över hur många som har styrelseuppdrag gäller följande

Andel med styrelseuppdrag i idrottsförening och annan förening – medianer – efter kön och stadium.

Stadium	Idrottsförening		Annan förening	
	P	F	P	F
Uppdrag, styrelse				
Högstadiet	2,0	3,2	5,0	6,1
Gymnasiet	5,8	8,6	18,5	16,4

Ser vi till förändringar över tid minskar andelen som har styrelseuppdrag inom idrottsförening från början av perioden fram till 2006 men har efter detta ökat något. Även för annan förening gäller att det skett en nedgång från periodens början fram till 2006 medan förändringarna efter detta är mer begränsade.

Även andelen som innehar någon form av uppdrag i arbetsgrupp är klart högre i annan förening än i idrottsförening och i bägge fallen klart fler i gymnasiet än i högstadiet. Inom idrottsförening är det oftare vanligare att tjejer har något sådant uppdrag. Även för annan förening gäller detta i flera fall men här är könsskillnaderna mindre. Tabellen nedan ger en övergripande bild av hur vanligt det är att ungdomarna som är med i idrottsförening eller annan förening i genomsnitt (medianvärden) har något uppdrag i arbetsgrupp.

Andel med uppdrag i arbetsgrupp i idrottsförening och annan förening – medianer – efter kön och stadium.

Stadium	Idrottsförening		Annan förening	
	P	F	P	F
Uppdrag, arbetsgrupp				
Högstadiet	1,8	3,7	6,7	6,8
Gymnasiet	4,7	6,9	11,9	15,3

Ser vi till utvecklingen över tid tycks andelen som innehar uppdrag i arbetsgrupp förändrats i begränsad utsträckning men det finns vissa tecken på att denna andel har ökat något bland killar, bland tjejer att den minskat något under senare delen av perioden. Ser vi till annan förening varierar värdena betydligt mellan de olika undersökningsåren men trenden tycks vara att andelen som har uppdrag i någon arbetsgrupp har ökat i högstadiet, speciellt bland killar, och bland killar i gymnasiet. Däremot tycks det ha skett en minskning bland gymnasietjejer.

Både inom idrottsförening och annan förening är det klart vanligare att ungdomar arbetar som ledare än att de har styrelseuppdrag eller uppdrag i arbetsgrupp. Detta är också klart vanligare i gymnasiet än i högstadiet liksom att tjejer är ledare än att killar är det. Tabellen nedan ger i en bild av hur vanligt det är att ungdomar i förening arbetar som ledare.

Andel som arbetar som ledare i idrottsförening och annan förening – medianer – efter kön och stadium.

Stadium	Idrottsförening		Annan förening	
	P	F	P	F
Högstadiet	5,2	11,0	13,8	22,1
Gymnasiet	13,1	19,7	27,4	35,4

Ser vi till utvecklingen över tid har andelen som arbetar som ledare inom idrottsförening ökat sedan 2012 bland killar i gymnasiet medan förändringarna är mer begränsade i övrigt. För annan förening varierar värdena betydligt mellan de olika undersökningsåren men trendlinjer tyder på att det skett en ökning, speciellt bland gymnasietjejer under den studerade perioden.

Referenser

Blomdahl U. *Folkrörelser och folket*. Carlssons förlag, Stockholm, 1990.

Blomdahl U, Elofsson S, Åkesson M, Lengheden L. *Segrar föreningslivet? En studie av svensk föreningsliv under 30 år bland barn och ungdomar*. Ung livsstil, nr 15, 2014.

Blomdahl U, Elofsson S, Bergmark K. *Ung livsstil Malmö 2021. En studie om levnadsvillkor, delaktighet och preferenser i åldersgruppen 10-19 år*. Ung livsstil, Malmö stad. 2021.

Elofsson S. *Formell och upplevd delaktighet bland ungdomar i idrottsförening*. Svensk idrottsforskning nr 2, 1998.

Elofsson S, Blomdahl U. (2011). *Hälsa och livskvalitet hos ungdomar i särskolan*. Ung livsstil, rapport nr 12. Stockholms universitet: Institutionen för socialt arbete, Stockholms stad: Idrottsförvaltningen: forskningsenheten.

Trygghed S, Elofsson S. (2018). *Skolerfarenheter och självskattad hälsa bland elever i särskolan*. Högskolan i Gävle: FOU rapport nr 48.